

УДК 340

Назарчук В. Ю.¹, Саміло Г. О.²

¹ студ. гр. Ю-311 НУ «Запорізька політехніка»

² доц. НУ «Запорізька політехніка»

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Діагностичні основи правової освіти є однією з умов її ефективності. Систематичне вивчення природи юридичної освіти молодших школярів є невід'ємною частиною інтегрованого педагогічного процесу, який забезпечує інформація про виконання навчальних цілей, що має велике значення для програмування та регулювання громадянської соціалізації, просування процесу правової освіти та запобіжних заходів порушення закону на наступних етапах навчання.

Аналіз проблем правової освіти доводить, що сучасна педагогічна практика має вдосконалювати критерії та показники його ефективності. Основою для розробки системи критеріїв є насамперед правова освіта на початковому етапі. Сучасні нормативні документи, що стосуються організації освіти та виховання школярів визначають такі цілі юридичної освіти:

1) встановлення гуманітарних та демократичних ціннісних орієнтирів; формування поваги до різних думок, розвиток навичок співпраці з дорослими та однолітками в різних соціальних ситуаціях, вміння уникати конфліктів і знайти шляхи виходу з суперечки;

2) формування поваги до прав, свобод та обов'язків людини, терпимості та принципів культури міжетнічного спілкування, поваги до мови, культурним, релігійним традиціям, історії та способу життя представників різних націй, введення в такі цінності: *правова держава; громадянське суспільство; закон і порядок; політкультурний світ; особиста та національна свободи; довіра до людей, державних інститутів та громадянського суспільства;*

3) вивчення цінності та змісту таких понять як відданість Батьківщині, правовій системі та правовій державі, таких етичних категорій як свобода і відповідальність, таких світоглядних понять як честь, совість, гідність, обов'язок тощо; розвиток компетенції та ціннісної ідеї верховенства права та потреби у правопорядку, соціальному консенсусі та міжкультурний обмін;

4) формування законності для неповнолітніх.

На нашу думку, дані правової освіти можуть бути повністю виявлені в процесі правової культури, тому що в її структурному аспекті це є єдність правових знань, вірувань і законної поведінки, а людина дає можливість аналізувати та оцінити зрілість особистості для подальшого громадянського зростання. Як зазначають деякі дослідники, проблеми громадянської та правової освіти, компоненти правової культури мають моральні і етичне ядро та складають частину громадянської свідомості. Ми також використали результати досліджень, присвячених методології вивчення правової культури студентів.

У процесі нашого дослідження ми визначили систему критеріїв, яка допомогла нам вивчити природу правової культури підлітків:

1) *пізнавальний* (знання соціально-правових норм, правил поведінки, включаючи правила безпечного життя для себе) та інші, основні права, свободи та обов'язки школяра, сина (дочки), громадянина багатонаціональної держави; розуміння сутності людських, громадянських, етичних та правових цінностей, законності та упорядкування; усвідомлення своїх прав та обов'язків;

2) *емоційно-оціночний* (посилення прав і свобод людини, моральних та правових норм; орієнтація на законну поведінку, повагу до честі та гідності інших людей, повагу представників різних народів; негативне ставлення до порушників правових та соціальних норм);

3) *поведінковий* (здібності та навички соціально бажаної та законної поведінки, свідомого виконання обов'язків, сформовані особисті якості – ввічливість, дисципліна, терпимість, здатність здійснювати свої права і свободи без порушення прав і свобод інших громадян, здатність вирішувати і запобігати конфліктам, дотримуватися правил свободи, відповідальність, співпраця та допомога).

Визначення критеріїв та показників правової культури є досить складним завданням, тому що правова сфера тісно пов'язана з правовою освітою, трудовими, моральними, екологічними та іншими напрямками виховання. Показники визначених критеріїв можуть бути визначені та доповнені залежно від умов регіону, за типом і основними напрямками діяльності навчального закладу, контингентом учнів, освітньою програмою.

За результатами діагностики на основі запропонованих критеріїв підлітки можуть умовно посилатися на певний рівень правової культури: високий (наявність майже всіх заданих критеріїв), середній та низький.